

РОБЕРТ ЛЕЙСІ

КОРОНА

КНИГА 1:

ЕЛИЗАВЕТА ІІ, ВІНСТОН ЧЕРЧИЛЛЬ
СТАНОВЛЕННЯ МОЛОДОЇ КОРОЛЕВИ
(1947—1955)

ХАРКІВ
«ФОЛІО»
2021

КОРОНА

ПЕРЕДМОВА ПІТЕРА МОРГАНА	1
1. ВОЛФЕРТОНСЬКИЙ СПЛЕСН	2
2. ЗАКУТОК ГАЙД-ПАРКУ	35
3. ВІНДЗОР	58
4. ЖЕСТ БОГА	85
5. ДИМ І ДЗЕРКАЛО	107
6. ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНО	142
7. SCIENTIA POTENTIA EST	174
8. ГОРДІСТЬ І РАДІСТЬ	207
9. ПОЛІТИЧНІ ВБИВЦІ	235
10. ГЛОРІАНА	259

1

ВОЛФЕРТОНСЬКИЙ
СПЕШ

Кохання та шлюб

Букінгемський палац, 1947-й рік — читаємо підпис під фотографією. Перший епізод «Корони» веде нас до серцевини історії. У ванній кімнаті уражений раком король Георг VI, болісно кашляючи, схиляється над чашею вбиральні. Кров покидає його тіло — разом із життям. Король помирає, можна готуватися вітати королеву...

Перед королівським тронем стоїть на колінах худорлявий, у поношеній формі часів війни, лейтенант Філіп Маунтбеттен. Він готовий до змін, які чекають на нього попереду, зважаючи на майбутній шлюб із принцесою Єлизаветою. Весілля відбудеться наступного дня. Лорд-канцлер, граф-маршал, інші особи палацового істеблшменту з тривогою в очах стежать за кожним рухом хворого монарха. Той бере до рук меча, щоб торкнутися

Філіп Маунтбеттен, який щойно отримав благородний титул, демонструє свій Орден Підв'язки (ліворуч) після посвячення в Букінгемському палаці 19 листопада 1947 року королем Георгом VI, напередодні дня свого весілля. А тим часом (праворуч) він ще працює на вулиці Вайтгол; на цій фотографії 1947 року молодий лейтенант Маунтбеттен виконує свої щоденні обов'язки в Адміралтействі

ним плеча майбутнього зятя, в такий спосіб надаючи йому статусу королівської персони.

Король починає заїкатися, коли намагається вимовити всі даровані титули Філіпа. Він завершує цей список найвищою відзнакою Великої Британії — Орденом Підв'язки, яким Едуард III вперше посвятив у лицарі своїх товаришів по бою в 1348 році. Його величність дозволив називати лейтенанта Філіпа Маунтбеттена «Його Королівською Високістю».

У *The Times* повідомили про це наступного дня, 20 листопада 1947 року, зазначивши, що «йому надається титул барона Гринвіцького з Гринвіча [данина військово-морському флоту, де служив Філіп], графа Меріонетського [уклін Уельсу] та герцога Единбурзького (традиційне королівське герцогство та комплімент Шотландії)... Король торкнувся мечем лейтенанта Маунтбеттена, коли той став перед ним на коліна під час церемонії посвячення в лицарі, і вручив йому знаки Ордена Підв'язки».

Усе було майже так, як ми бачили на екрані, — лише з однією відмінністю. У прелюдії до сцени дарування титулу «Його Королівська Високість принц Греції та Данії Філіп» відмовляється від своєї грецької національності «та всіх іноземних звань», щоб стати громадянином Великої Британії. Тобто сумнівний іноземний принц стає на наших очах сміливим британським героєм війни.

Насправді Філіп уже отримав британське громадянство на початку цього року відповідно до закону — через рутинний бю-

рократичний процес, а не в Букінгемському палаці. Історія свідчить, що грецький принц Філіп відмовився від своїх грецьких титулів, щоб отримати британське громадянство 18 березня 1947 року. Згідно із Законом про британське громадянство та статус іноземців він називався просто лейтенантом Філіпом Маунтбеттеном протягом восьми місяців до того, як його тесть наділив його титулами.

Дух вікінгів... 1935 року грецький принц Філіп (14 років) зіграв Дональбана в шекспірівській «Макбет», буди вихованцем Гурдонстоуна, прогресивної академії на півночі Шотландії, створеної єврейським просвітником Куртом Ганном після втечі з нацистської Німеччини

Ви дивитесь історичну драму, шановний читачу, а не історичний документальний фільм. «Корона» — це творча уява, яку живив дух реальних подій. Щоб зрозуміти Філіпа, нам слід завважити його відмову від закордонного королівського статусу саме тоді, коли вперше зустрічаємось з ним. Тоді краще сприйматиметься його повноцінне долучення до Віндзорського дому наступного дня.

Те, що ви бачите на екрані, є і правдою, і трохи фантазією — у віковичній традиції історичної драми. Перекладена багатьма авторами, зокрема, й Фрідріхом Шиллером, трагедія «Марія Стюарт», вперше поставлена 1800 року, часто згадується як класичний приклад історичної п'єси. У ній є сцена, коли шотландська королева Марія зустрілася віч-на-віч з королевою Єлизаветою I. Усе правда, за винятком того, що насправді дві жінки ніколи не зустрічались.

Як продемонструє ця книжка, «Корона» базується на ретельних фактичних дослідженнях. Але водночас це телевізійне шоу, хитро складена мозаїка, мета якої — розважати, залучаючи для цього великі імена, надзвичайні події та важливі теми в житті нації.

Найвища сила давньої та сучасної британської монархії полягає в її здатності генерувати щирі емоції, іноді злі та ворожі, але зазвичай цікаві та захопливі — і завжди надзвичайно сентиментальні. «З усіх, найрізноманітніших форм правління, які панували у світі, — писав історик Едвард Гіббон, — спадкова монархія, мабуть, надає найбільший простір для комізму».

Цим парадоксам Пітер Морган намагається дати раду в «Короні», бо вони також безпосередньо стосуються двох цілком реальних людей — Єлизавети Віндзорської та Філіпа Маунтбеттена, а також їхнього подружнього життя, в яке вони вступають. Це драматизація сімдесятирічних стосунків — любовної історії, яка є одночасно простою й дуже складною. Ось чому епізод першої серії починається не зі вступу королеви Єлизавети II на престол у лютому 1952 року та її коронації в червні наступного року, хоч обидві події справді відбувалися, або інших визначних пам'ятних дат.

Уперше ми зустрічаємось з Єлизаветою напередодні її весілля з Філіпом. Насправді вони обоє не пригадують ні час, ні місце першої зустрічі. Зате добре пам'ятають, коли по-особливому подивилися одне на одного.

«Ми, можливо, зустрічались і раніше, — писала принцеса Єлизавета 1947-го року, відповідаючи на запитання палацового кореспондента, — на коронації [Георга VI у травні 1937 року] або на весіллі герцогині Кентської [у листопаді 1934 року]». Як прямі нащадки королеви Вікторії Єлизавета та Філіп були дітьми давнього, шляхетного королівського роду. Вони успадкували традиції XIX століття, тож усе ще збиралися на подібні події.

КОРОЛЬ ГЕОРГ VI

(1895–1952)

ЗІГРАВ — ДЖАРЕД ХАРРІС

Хрест Вікторії — найвища нагорода Великої Британії за відвагу на полі бою. У вересні 1940 року, в розпал бліцкригу, король Георг VI заснував її цивільний аналог — Георгіївський хрест, і це стало влучною метафорою його життя. Змалку хлопчик страждав через погане здоров'я, його маленькі ноги потребували виправних наколінників, а на додачу він щодня отримував грубі повчання від свого батька, Георга V. Тож не дивно, що «Берті» до восьми років заїкався.

Лише дружина — Єлизавета Боуз-Лайон і лікар-логопед з Австралії не сумнівалися в силі його духу. Саме вони повернули йому впевненість та віру в себе. «Я зламався й ридав, як дитина, — зізнався новий король у приватній бесіді під час зречення 1936 року свого блискучого, але осоромленого старшого брата. Однак стоїцизм, який Георг VI демонстрував на публіці і з допомогою якого боровся зі своєю очевидною сором'язливістю та мовними огріхами, додавав привабливості монархії.

Красномовнішою за будь-які слова була остання шана королю від Вінстона Черчилля — вінок з білих лілій та гвоздик у характерній формі Георгіївського хреста.